

VOORLOPIG VERSLAG van de commissie van rapporteurs voor het ontwerp van wet tot intrekking van de Landarbeiderswet.

Zeer vele leden kwamen terug op de nota naar aanleiding van het verslag van de bijzondere commissie uit de Tweede Kamer, in welke handen dit wetsontwerp was gesteld. In die nota verklaarde de Regering, dat naar haar mening het voordeel, dat werknemers in de industrie door winstdelings- en/of spaarregelingen kunnen hebben, tot op zekere hoogte wordt gecompenseerd door faciliteiten en voordelen in natura, welke de landarbeiders toevallen (blz. 2, rechterkolom). Deze stelling van de Regering, zo riepen zij in herinnering, is ook tijdens de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp aan de overzijde van het Binnenhof ter sprake gebracht, bij welke gelegenheid de Minister van Landbouw en Visserij heeft gewezen op de relativiserende strekking van de woorden „tot op zekere hoogte” (*Handelingen*, zitting 1964—1965, blz. 1178, rechterkolom). Verzocht werd thans, in het antwoord op dit verslag, mede te delen tot op welke hoogte, alsmede door welke faciliteiten en voordelen in natura, de bedoelde compensatie geschiedt. Welke vormen van compensatie zijn de Regering bekend en op welk bedrag per arbeider en per week moet de compensatie in haar geheel worden geschat?

Dezelfde leden stelden de vraag, of de Minister van Landbouw en Visserij, toen hij in de Tweede Kamer verklaarde, dat de landarbeiders slechts „tot op zekere hoogte” compensatie genieten voor het derven van voordelen, zoals die uit winstdelings- en/of spaarregelingen voortvloeien, wellicht dacht aan hetgeen in de „Statistiek der lonen in de landbouw 1962/63” van het Centraal Bureau voor de Statistiek omtrent de zgn. wekelijks verstrekte emolumenten is vermeld, nl. dat de gemiddelde waarde ervan, berekend aan de hand van het totale aantal volwassen landarbeiders, f 0,69 per week (per man) bedraagt (blz. 24, linkerkolom). Heeft de genoemde bewindsvaandelaar tevens kennis genomen, zo vroegen deze leden verder, van hetgeen in dezelfde publikatie is vermeld op blz. 5, nl. dat het gemiddelde weekloon voor mannelijke arbeiders van 21 jaar en ouder in de akkerbouw en veehouderij ongeveer f 13 lager lag dan in de industrie?

In dit verband wilden de aan het woord zijnde leden nog gaarne vernemen, of de Regering de door haar bedoelde compensaties in strijd acht met de bepaling in de e.a.o.'s voor de Akker- en Weidebouw en voor de Veehouderij, dat de emolumenten door de arbeiders naar de geldende marktprijzen moeten worden betaald.

Tijdens de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp in de Tweede Kamer heeft de Minister van Landbouw en Visserij, aldus verder dezelfde leden, zich een tegenstander getoond van een systeem, waarbij aan landarbeiders woning-subsidies worden verstrekt onder voorwaarde, dat zij zich verplichten tien jaren in de landbouw te blijven werken, zoals geregeld in het zgn. Grüne Plan in de Bondsrepubliek Duitsland (*Handelingen* dezer zitting, blzz. 1178, rechterkolom en 1179,

linkerkolom). Ligt het in de bedoeling van de Regering tot een subsidie-regeling als vorenbedoeld, doch zonder verplichting als in Duitsland geldt, te komen?

Is het waar, dat in Duitsland in het kader van genoemd plan voor de verbetering van landarbeiderswoningen een bedrag van D.M. 25 mln. ter beschikking staat, waaruit kan worden geput voor het verstrekken van subsidies tot D.M. 10 000 per geval en voor het verlenen van rentesubsidies tot 3 pct. voor ten hoogste D.M. 75 000? Naar deze leden voorts hadden vernomen, zouden er op deze basis in de Bondsrepubliek sedert 1958 pl.m. 17 000 landarbeiders bij verbetering van hun woning zijn geholpen. Indien een en ander inderdaad het geval is, moet dan niet worden erkend, dat in Duitsland door de genomen maatregelen de afvloeiing van landarbeiders effectief is tegengegaan en dat dat land, dank zij het Grüne Plan, beschikt over een regeling op het onderhavige terrein, waarvan niet kan worden gezegd, zoals van de Landarbeiderswet, dat zij zich zelf heeft overleefd?

De leden, hier aan het woord, stelden vervolgens in dit verband nog de volgende vragen.

Ligt het in de bedoeling van de Minister van Landbouw en Visserij in het kader van de plannen van de Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw de bouw van woningen voor agrarische arbeiders binnen de woonkernen te stimuleren?

Heeft de genoemde bewindsman zich reeds een oordeel gevormd over de mogelijkheid in het verband van de ruilverkavelingsactiviteiten iets meer te doen op het stuk van de huisvesting van de landarbeiders (Vgl. *Handelingen-Tweede Kamer* dezer zitting, blz. 1179, linkerkolom, onderaan)?

Is het mogelijk het ertoe te leiden, dat ook aan landarbeiders, die hun landarbeiderswoning moeten verlaten in verband met onteigening van gronden t.b.v. stadsuitbreiding e.d.,

c.q. overdracht van gronden voor dit doel bij minnelijke overeenkomst, een zekere tegemoetkoming toe te kennen, bijv. in de vorm van een aflopende huurtoeslag? Welke regelingen gelden er te dezen bij de gemeenten Rotterdam en Amsterdam?

Zou voorts niet in het kader van de krotopruiming gestreefd kunnen worden naar verbetering van de woonsituatie van de landarbeiders en zou niet ook hierbij gewerkt kunnen worden met een systeem van aflopende huurtoeslagen?

Dezelfde leden, die met belangstelling hadden kennis genomen van de toelichting op artikel 3 van het wetsontwerp, zouden gaarne nog nader worden ingelicht omtrent de regels, waaraan de verenigingen of stichtingen, welke onder vigeur van de Landarbeiderswet los land in eigendom hebben verkregen en aan al haar verplichtingen ter zake hebben voldaan, na de intrekking van die wet zullen zijn gebonden. Zal bijv. overdracht van dit los land aan de Stichting Beheer Landbouwgronden mogelijk zijn?

Vastgesteld 26 april 1965.

MERTENS

VAN DER PLOEG

BAAS

ALGRA

GEUZE (*voorzitter*)

VAN DER SPEK

VAN OMMEREN-AVERINK.